

5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250.

6. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Звіт про стан дотримання прав дитини в умовах збройного конфлікту. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua>.

7. Національна соціальна сервісна служба України. Діяльність щодо захисту дітей в умовах воєнного стану. URL: <https://nssu.gov.ua>.

8. United Nations Children's Fund (UNICEF). Захист дітей під час війни в Україні: звіт та рекомендації. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>.

9. Галаган А. Права дитини в умовах воєнного стану: національні та міжнародні аспекти // Юридичний вісник України. 2023. № 5. С. 18–22.

10. Дитячий омбудсмен: Депортація дітей – воєнний злочин. URL: <https://childrenombudsman.gov.ua>.

Пеліван Іван Сергійович,

аспірант кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Хахуцяк Ольга Юріївна,

завідувач кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні є фундаментальною складовою сучасних правоохоронних систем та систем правосуддя. В свою чергу міжнародне співробітництво у корупційних кримінальних провадженнях є багатогранною і динамічною сферою, яка охоплює широкий спектр правових, процесуальних і прагматичних аспектів. У Конвенції ООН проти корупції від 31

жовтня 2003 року сказано, що «корупція не є локальною проблемою, а перетворилася на транснаціональне явище, яке впливає на суспільства й економіки всіх країн, що зумовлює винятково важливе значення міжнародного співробітництва в галузі запобігання корупції» [1].

Оскільки однією з визначальних рис корупційних кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності є транскордонний характер, що проявляється, зокрема, у залученні до різних стадій злочину нерезидентів України, використанні офшорних банківських рахунків, компаній з місцем реєстрації та/або діяльності поза територією України тощо, важливо ефективно залучати допомогу іноземних слідчих органів. Як вірно зауважується у юридичних джерелах, вчинення корупційних злочинів у багатьох випадках характеризується наявністю міжнародних зв'язків, й забезпечити їх ефективне розслідування без застосування заходів міжнародного співробітництва – неможливо» [2].

В ході комплексного дослідження процесуального порядку здійснення досудового розслідування корупційних правопорушень у сфері службової діяльності окреслено основні законодавчі проблеми, які в цілому негативно впливають на якість досудового розслідування, призводять до його надмірної тривалості та неефективності. Запропоновано ряд змін, які сприятимуть оперативності розслідування, зменшенню надмірного навантаження на слідчих прокурорів і слідчих суддів та підвищать його якість і ефективність.

Так, доцільно встановити чіткі критерії для визнання досудового розслідування неефективним. Доповнивши ч. 5 ст. 36 КПК, такими критеріями, як не визначення керівником органу досудового розслідування слідчого, дізнавача, який здійснюватиме розслідування на протязі 7 днів з моменту внесення відомостей до ЄРДР, або передачі прокурором матеріалів в порядку визначеному ч. 7 ст. 214 КПК України у той самий строк, систематичне безпідставне невиконання вказівок прокурора, безпідставні відмови у визнанні потерпілим, цивільним позивачем, систематичне, два і більше разів безпідставне ненадання відповідей на клопотання учасників кримінального провадження.

Пропонується внести зміни у ст. 39 КПК України з метою виключення невластивих повноважень керівника органу досудового розслідування по наданню вказівок слідчому.

Запропоновано встановити кримінальну відповідальність для недобросовісних викривачів доповнивши ст. 383 КК України ч. 3 такого змісту: завідомо неправдиве повідомлення викривача про вчинення корупційного кримінального правопорушення.

Запропоновано внести зміни у ст. 160 КПК України перерозподіливши повноваження по наданню дозволу на такий захід забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей і документів між слідчими суддями, яким доцільно залишити повноваження по наданню дозволів на тимчасовий доступ до речей і документів визначених у ч. 1 ст. 162 КПК України, а саме п. 1, 6, 9, 10, 11, за винятком зазначених у ст. 161 КПК України, та прокурором у випадках визначених у п. 2, 3, 4, 5, 7, 8, ч. 1 ст. 162 КПК України, на підставі постанови прокурора, постановленої за результатами розгляду клопотання слідчого, або за власною ініціативою. Доповнити ч. 4 ст. 163 КПК України визначивши строк розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів слідчим суддею не пізніше п'яти днів з дня його надходження.

Доцільно на законодавчому рівні надати слідчому можливість самостійно обирати підозрюваному такі запобіжні заходи, як особисте зобов'язання та особиста порука з накладанням відповідних процесуальних обов'язків.

Пропонується ввести в КПК України нове поняття, таке як протокол «Актуальних даних особи» доповнивши ч. 7 ст. 42 КПК України пунктами 5 і 6 наступного змісту: підозрюваний, обвинувачений зобов'язаний після вручення пам'ятки про процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням, надати особі, яка здійснює таке повідомлення, номер особистого мобільного телефону, адресу електронної пошти, адресу місці постійного чи тимчасового проживання, про що складається відповідний протокол «Актуальних даних особи» у двох екземплярах, один із примірників якого надається підозрюваному під підпис. В разі зміни актуальних даних особи підозрюваного, обвинуваченого він зобов'язаний прибути до слідчого/прокурора з метою їх повідомлення, та складання протоколу «Актуальних даних особи» із оновленими даними на

протязі 3 днів з дати зміни місця проживання, номеру мобільного телефону чи електронної адреси.

Частина 2 ст. 136 КПК України пропонується викласти у такій редакції: надіслана на адресу місця проживання, електронної пошти, номер мобільного телефону зазначені у протоколі «Актуальних даних особи» повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її доставки відповідним листом електронної пошти, інформацією із електронної системи поштового чи мобільного оператора про доставку.

Пропонується внесення змін у ч. 2 ст. 84 КПК України із віднесенням до процесуальних джерел доказів показань отриманих на етапі досудового розслідування під час допиту проведеного виключно слідчим або прокурором підозрюваного, свідка, потерпілого, у тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, у випадку системної неявки до суду допитуваної особи, якщо у такому допиті брав участь захисник, а хід і результати проведення допиту безперервно фіксувалися за допомогою доступних технічних засобів відео фіксації.

Запропоновано передбачити в нормах КПК України положення, за яким слідчий у випадку виникнення непередбачуваних обставин під час проведення обшуку чи під час проведення обшуку, що є трудомістким за своїм змістом та пов'язаним із необхідністю його проведення на значних за обсягом площах, територіях, об'єктах, приміщеннях, установах, що вимагає здійснення вимушеної перерви, зазначає у протоколі підстави щодо такої перерви, вказуючи час початку перерви, її завершення та продовження проведення відповідної слідчої (розшукової) дії.

Актуальним вважаємо внесення змін у ст. 183 КПК України, надавши можливість слідчим суддям, суду при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, не визначити розмір застави у кримінальному провадженні щодо особи підозрюваної у вчиненні особливо тяжкого корупційного злочину.

Пропонується запровадити інститут професійних понять та реєстр понять за принципом інституту присяжних.

Запропоновано визначити у КПК України вичерпний перелік підстав для скасування повідомлення про підозру слідчим суддею до якого включити такі підстави як: неналежний суб'єкт

складення та вручення повідомлення про підозру, порушення процесуального порядку вручення повідомлення про підозру. Категорію «необґрунтованість підозри», як підставу для скасування повідомлення про підозру, слід деталізувати з урахуванням рішень Європейського суду з прав людини.

Доцільно доповнити ч. 1 ст. 482-2 КПК України нормою яка передбачає можливість вносити відомості до ЄРДР що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення народним депутатом України, керівнику Спеціалізованої антикорупційної прокуратури на ряду із Генеральним прокурором.

Список використаних джерел

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року (підписана від імені України 11 грудня 2003 року, ратифікована 18 жовтня 2006 року, набрала чинності для України 1 січня 2010 року). *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. С. 506.

2. Сопільник Л. І., Заяць Р. Я., Сопільник Р. Л. Деякі аспекти міжнародного співробітництва під час розслідування корупційних злочинів. URL: <https://zenodo.org/record/4433057#.ZE0B7HZBv3A>.

Азамат Надія Євгенівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Степанова Ганна Миколаївна,
професор кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан є надзвичайним правовим режимом, який вводиться в країні у разі загрози національній безпеці, збройної агресії або іншої зовнішньої небезпеки. Він створює суттєві